

Ю.А. БРИСКІН, С.Ф. МАТВЄЄВ

ОСОБЛИВОСТІ БАЗОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ІНВАСПОРТУ

Львівський державний інститут фізичної культури,
Львів, Україна

Національний університет фізичного виховання і спорту України,
Київ, Україна

Вступ. Люди з особливими потребами — всесвітнє соціальне явище, що не може залишатися поза увагою фахівців фізичного виховання і спорту. В Україні підготовку фахівців олімпійського та професійного спорту до роботи з неповносправними розпочато у ЛДДФК із запровадженням навчальних дисциплін “Теоретичні основи інваспорту” (1996 р.), “Паралімпійський спорт” (1999) та “Адаптивний спорт” (2002), у НУФВСУ — “Спорт інвалідів” (2003). Видано монографії, навчальні посібники, наукові статті, впроваджено та запатентовано методики тренування. Разом з тим у спеціальній літературі щодо спорту інвалідів застосовуються різні терміни, часто неадекватні та неузгоджені.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення спеціальної літератури, документальних матеріалів, матеріалів мережі Інтернет.

Результати дослідження та їх обговорення. Аналіз формулювань термінів спорту інвалідів свідчить, що Паралімпійські ігри у 1960—1972 рр. проводилися під назвою “Міжнародні Сток-Мандевільські ігри”. У 1976 р. Ігри відбулися у Торонто під назвою “Торонтолімпіада”, у 1980 р. у Арнемі як “Олімпіада для інвалідів, Арнем” (що не знайшло підтримки з боку МОК). У 1985 р. Міжнародний Координаційний комітет спортивних організацій інвалідів прийняв пропозицію МОК утриматися від терміну “Олімпійські ігри” щодо ігор інвалідів і використовувати термін “Паралімпійські ігри” [1, 3]. З 1989 р. його використано у назві Міжнародного паралімпійського комітету, після чого назва “паралімпійський” поступово почала помилково вживатись як синонім усього спортивного руху інвалідів, який містить не лише Паралімпійські ігри. До змагань олімпійського характеру серед інвалідів належать Паралімпійські ігри (спортсмени з вадами опорно-рухового апарату та зору), Дефлімпійські ігри (з вадами слуху) та Ігри Спеціальних Олімпіад (з відхиленнями розумового розвитку). Підставою для асоціювання свого найменування із олімпійським рухом для Паралімпійських та Дефлімпійських ігор стали рішення МОК (1985 та 2001 рр. відповідно). Міжнародній організації Спеціальних Олімпіад МОК надав навіть право використання терміну “Олімпіада” (1988 р.) [2]. На нашу думку, у контексті спортивної діяльності слід утриматися від використання термінів “неповносправні спортсмени”, “неповноспроможні спортсмени” тощо, а використовувати структурно детерміновані терміни “паралімпійці”, “дефлімпійці”, “спеціолімпійці”. Узагальненим поняттям може стати словосполучення “Інваспорт”, зважаючи на наявну законодавчу базу України та діяльність унікальної високоефективної системи центрів “Інваспорт”.

Висновки.

1. Структурними складовими спорту неповносправних у межах олімпійського руху є Паралімпійські ігри, Дефлімпійські ігри та Ігри Спеціальних Олімпіад.
2. Доцільним є використання структурно детермінованих термінів “паралімпійці”, “дефлімпійці”, “спеціолімпійці”.
3. Узагальненим поняттям спорту неповносправних в Україні є “Інваспорт”.

1. Брискін Ю.А. Теоретико-методичні основи інваспорту. — Л.: Кварт, 2005. — 356 с.
2. Брискін Ю.А., Матвеев С.Ф. Олимпийское движение инвалидов // Энциклопедия олимпийского спорта / Под общ. ред. В.Н. Платонова. — Т. 2. — Ч. 5, гл. 7. — К.: Олимпийская литература, 2004. — С. 556—580.